

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1941 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer.

I en den 17 januari 1941 dagtecknad proposition, nr 37, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, under punkterna 1—12 framlagt förslag angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

1:o.

Skrivbiträdet vid svenska beskickningen i Washington Sophie Marie Johnson, född Seehusen. Under punkten 1 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att skrivbiträdet vid svenska beskickningen i Washington Sophie Marie Johnson, född Seehusen, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,296 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Johnson, som är frånskild, är född den 21 november 1875 och således 65 år gammal;

att hon sedan den 15 januari 1920 varit anställd vid svenska beskickningen i Washington såsom skrivbiträde, därvid hon — enligt vad sändebudet i Washington meddelat — haft arbetsuppgifter och tjänsteåligganden, motsvarande vad som inom utrikesdepartementet åvilar befattningshavare i kansli-skrivares lönegrad;

samt att hon från och med budgetåret 1937/38 uppburit arvode till belopp av 2,100 dollars för år.

Statskontoret har anfört, att med hänsyn till arten av det arbete, som enligt uppgift ålegat Johnson, hon syntes närmast vara att jämställa med icke-ordinarie befattningshavare i 11 lönegraden vid allmänna civilförvaltningen. Med utgångspunkt från pensionsunderlaget för dylik befattningshavare, 2,160 kronor, vilket belopp — på sätt i tidigare liknande fall plägat ske — torde bö-

ra reduceras med 10 procent, motsvarande icke erlagda pensionsavgifter, funne statskontoret den årliga pensionen för Johnson, vilken syntes kunna åberopa en anställningstid i statens tjänst av över 20 år, kunna bestämmas till $\frac{20}{30}$ av sålunda uppkommet belopp eller till 1,296 kronor.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

2:o.

Förre kanslivaktmästaren vid svenska beskickningen i Riga Eberhard Schaewitz. Under punkten 2 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre kanslivaktmästaren vid svenska beskickningen i Riga Eberhard Schaewitz må, räknat från och med den 1 december 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,008 kronor, varå dyrtidstilllägg ej skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Schaewitz är född den 11 november 1873 och således 67 år gammal;

att han den 1 oktober 1919 tillträtt anställning såsom kanslivaktmästare vid svenska konsulatet i Riga med avlöning av statsmedel;

att han efter upprättandet år 1921 av svensk beskickning i Riga tjänstgjort å såväl konsulatet som beskickningen intill den 1 juli 1924, då konsulatet nedlagts;

att Schaewitz därefter tjänstgjort såsom kanslivaktmästare å beskickningen till den 6 november 1939, då anställningen upphört i samband med att Schaewitz, som varit lettisk medborgare, överflyttat till Tyskland till följd av mellan lettiska och tyska regeringarna träffad överenskommelse om överflyttning till Tyskland av tyskbalter;

att Schaewitz såsom kanslivaktmästare haft arbetsuppgifter och tjänsteåligganden motsvarande dem, som inom utrikesdepartementet åvila förste expeditionsvakt, varjämte han å beskickningen biträtt med översättningsarbeten;

samt att han från och med budgetåret 1934/35 uppburit årligt arvode till belopp av 2,569:44 lats, motsvarande i svenskt mynt i medeltal omkring 2,000 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Schaewitz till belopp av 1,008 kronor för år, utan rätt för Schaewitz att därå åtnjuta dyrtidstilllägg. Statskontoret har härvid framhållit, att enahanda pensionsförmån av 1939 års lagtima riksdag (prop. nr 110, p. 2; bankoutsk. utl. nr 28, p. 4; riksd. skr. nr 134) tillerkänts förste kanslivaktmästaren vid svenska beskickningen i Rom Umberto Crescini samt att omständigheterna i nu förevarande fall — såväl

ifråga om anställningstidens längd som beträffande avlöningsförmånernas storlek — syntes i huvudsak likartade med dem som legat till grund för beslutet om pension åt Crescini.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

3:o.

Förre indelte soldaten vid Hälsinge regemente, furiren Anders Johan Hedin. Kungl. Maj:t har under punkten 3 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att förre indelte soldaten vid Hälsinge regemente, furiren Anders Johan Hedin må, räknat från och med den 1 juni 1940, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Hedin är född den 24 november 1869 och således 71 år gammal;
att han varit anställd såsom indelt soldat vid Hälsinge regemente under tiden 30 november 1889—31 maj 1940;

att han förordnats till furir i regementet;

att han varit inkallad till ständig tjänstgöring hos kasernofficeren vid regementet alltsedan den 1 juli 1923 eller — efter frånräknande av den tid av omkring 30 dagar årligen, varunder han fullgjort honom såsom indelt soldat åliggande repetitionsövningar — under sammanlagt 15 år 7 månader, varav dock ej 15 tjänstår infallit före 60 års ålder;

att Hedins avlöningsförmåner under de senaste fem åren uppgått till omkring 1,200 kronor för år förutom dyrtidstillägg och naturaförmåner;

att Hedin är berättigad till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa med, förutom dyrtidstillägg, 250 kronor för år;

samt att han lever under knappa ekonomiska förhållanden.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

4:o.

Förre indelte grenadjären vid livgrenadjärregementet, furiren Johan Axel Albert Sand. Under punkten 4 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre indelte grenadjären vid livgrenadjärregementet, furiren Johan Axel Albert Sand må, räknat från och med

den 1 september 1940, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Sand är född den 23 april 1875 och således 65 år gammal;
att han varit anställd såsom indelt grenadjär vid livgrenadjärregementet (tidigare första livgrenadjärregementet) under tiden 7 december 1895—31 augusti 1940;

att han förordnats till furir i regementet;

att han varit inkallad till ständig tjänstgöring såsom förrådsfurir alltsedan den 11 februari 1924 eller — efter frånräknande av den tid av omkring 30 dagar årligen, varunder han fullgjort honom såsom indelt soldat åliggande repetitionsövningar — under sammanlagt 15 år 2 månader, varav dock ej 15 tjänstår infallit före 60 års ålder;

att Sands avlöning under de senaste fem åren uppgått till 1,050 kronor för år förutom dyrtidstillägg och naturaförmåner;

att Sand åtnjuter underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa med, förutom dyrtidstillägg, 100 kronor för år;

samt att Sand lever under knappa ekonomiska förhållanden.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

5:o.

Förre fortifikationsarbetaren Peter Johansson. Under punkten 5 av ifrågavarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre fortifikationsarbetaren Peter Johansson må, räknat från och med den 1 oktober 1940, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Johansson är född den 2 oktober 1869 och således 71 år gammal;

att han varit anställd såsom arbetare vid Karlskrona fortifikationsförvaltning under följande tidsperioder, nämligen 29 juli 1901—31 december 1906, 7 januari 1910—31 december 1918 och 5 september 1921—13 mars 1926, eller under sammanlagt 18 år 11 månader;

att hans inkomst av berörda anställning, vilken utgjort hans huvudsakliga sysselsättning, under de tre anställningsperioderna utgjort respektive 600, 900 och 1,200 kronor i medeltal för år räknat;

att Johansson för Karlskrona tygförvaltnings räkning under tiden 1 maj 1931—30 september 1940 såsom entreprenör ombesörjt all yttre och viss inre renhållning å Kungsholms fort;

samt att han är mindre bemedlad.

Kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst är icke tillämplig å Johansson, enär hans senast innehavda befattning såsom entreprenör vid Karlskrona tygförvaltning icke utgör statsanställning i den mening, som förutsättes i nämnda kungörelse.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

6:o.

Förra städerskan vid Smålands arméartilleriregemente Ida Maria Jönsson, född Ekström. Kungl. Maj:t har under punkten 6 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att förra städerskan vid Smålands arméartilleriregemente Ida Maria Jönsson, född Ekström, må, räknat från och med den 1 mars 1940, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor, varvid skall iakttagas den henne genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 januari 1941 ålagda återbetalningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jönsson är född den 25 oktober 1874 och således 66 år gammal;

att hon varit anställd såsom städerska vid Smålands arméartilleriregemente (tidigare Smålands artilleriregemente) under tiden 1 november 1923—7 februari 1940 eller under omkring 16 år 3 månader, varav likväl ej 15 tjänstår infallit före 60 års ålder;

att Jönssons dagliga arbetstid utgjort omkring 5 timmar åren 1924—1928, 5½ timmar åren 1929—1931, 6½ timmar åren 1932—1938 samt därefter 7 timmar;

samt att ersättningen för städningsarbetet utgått med växlande belopp, lägst 45 kronor och högst 135 kronor för månad.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 10 januari 1941 medgivit, att till Jönsson finge räknat från och med den 1 mars 1940 från lanförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 34 kronor för månad, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligen prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit sålunda medgivet understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

7:o.

Förra städerskan vid Stockholms örlogsstation och örlogsvarv Emma Ottinger, född Grüting. Under punkten 7 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra städerskan vid Stockholms örlogsstation och örlogsvarv Emma Ottinger, född Grüting, må, räknat från och med den 1 januari 1940, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Ottinger är född den 25 augusti 1875 och således 65 år gammal;
att hon varit anställd såsom städerska vid Stockholms örlogsstation och örlogsvarv under tiden 1 januari 1922—31 maj 1939 eller under tillhoppa 17 år 5 månader, varav dock ej 15 tjänstår infallit före 60 års ålder;
att städningsarbetet krävt en daglig arbetstid av omkring 5 timmar;
samt att ersättningen för städningsbestyret — förutom viss gottgörelse för vår- och höstrengöring — från och med den 1 mars 1928 utgått med 1,440 kronor för år.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

8:o.

Förre maskinisten vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten Albert Holmbäck. Kungl. Maj:t har under punkten 8 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att förre maskinisten vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten Albert Holmbäck må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnat sin anställning, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggs pension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till belopp av 324 kronor för år.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Holmbäck är född den 14 oktober 1878 och således 62 år gammal;
att han under tiden 1 mars 1919—30 april 1940 innehaft anställning vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten, intill utgången av år 1921 såsom kranskötare och under tiden därefter såsom maskinist å mudderverk;
att Holmbäckes dagliga arbetstid vid hamnarbetena utgjort i genomsnitt minst 8 timmar;
att hans avlöning, varå dyrtidstillägg ej utgått, under de senare åren uppgått till 4,200 kronor för år och under hela anställningstiden vid hamnarbetena utgjort i genomsnitt omkring 4,050 kronor för år;

samt att Holmbäck, å vilken varken civila tjänstepensionsreglementet eller tjänstepensionsreglementet för arbetare ägt tillämpning, av statens pensionsanstalt tillerkänts pension med 696 kronor för år jämlikt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, att utgå från och med den 1 maj 1940.

Statens pensionsanstalt och *statskontoret* hava tillstyrkt utverkande åt Holmbäck av en tilläggs pension å 324 kronor för år.

Föredragande departementschefen har såsom sin uppfattning uttalat, att Holmbäck näppeligen kunde anses hava blivit tillbörligen tillgodosedd i pensionshänseende genom tillämpning å honom av de i kungörelsen den 7 december 1934, nr 585, innefattade s. k. summariska arbetarpensionsbestämmelserna. Departementschefen har härvid erinrat, att 1936 års riksdag i ett likartat fall, avseende schaktmästaren vid statens arbetslöshetskommission E. P. Nestor (prop. nr 196, p. 15; bankoutsk. utl. nr 51, p. 18; riksd. skr. nr 216), medgivit sådan pensionsförbättring, som nu ifrågasatts.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

9:o.

Förra städerskan vid centraltullkammaren i Stockholm Ida Maria Edström, född Karlsson. Under punkten 9 av ifrågavarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra städerskan vid centraltullkammaren i Stockholm Ida Maria Edström, född Karlsson, må, räknat från och med den 1 september 1940, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Edström är född den 3 november 1865 och således 75 år gammal;

att hon innehaft anställning såsom städerska vid tullverket (senast vid centraltullkammaren i Stockholm) under tiden 1 juli 1908—31 mars 1919 och 14 augusti 1929—31 augusti 1940 eller under sammanlagt omkring 21 år 10 månader, varav likväl ej 15 tjänstår infallit före 60 års ålder;

att hon år 1919 nödgats lämna sitt arbete på grund av en långvarig sjukdom och sedan hon blivit återställd icke kunnat vinna förnyad anställning förrän år 1929;

att Edströms dagliga arbetstid utgjort 5 timmar under åren 1908—1919, 4 timmar under tiden augusti 1929—februari 1938 samt 3 $\frac{1}{2}$ timmar under tiden därefter;

att ersättningen för städningsarbetet — förutom viss gottgörelse för s. k. storrengöring — sedan år 1929 utgått med något över 100 kronor för månad;

Bihang till riksdagens protokoll 1941. 8 saml. Nr 13—15.

samt att Edström i januari 1940 drabbats av olycksfall på väg från arbetsplatsen, på grund varav livränta av riks försäkringsanstalten tillerkänts henne tills vidare för tiden till och med den 26 maj 1941 med 150 kronor för år räknat.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

10:o.

Städerskan vid centraltullkammaren i Malmö Maria Hult, född Cistersson. Kungl. Maj:t har under punkten 10 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att städerskan vid centraltullkammaren i Malmö Maria Hult, född Cistersson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hult är född den 1 januari 1875 och således 66 år gammal;

att hon sedan den 1 januari 1924 eller under något mer än 17 år, varav dock ej 15 tjänstår infallit före 60 års ålder, innehaft anställning såsom städerska vid centraltullkammaren i Malmö;

att Hults dagliga arbetstid utgjort 4 timmar intill den 1 december 1939 och $3\frac{1}{2}$ timmar under tiden därefter;

samt att ersättningen för städningsarbetet, efter att tidigare hava utgått med belopp, växlande mellan 600 kronor och 1,020 kronor för år, från och med år 1935 utgjort omkring 900 kronor för år.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

11:o.

Granskningsmannen vid statens biografbyrå filosofie doktorn Gustaf Ruben G:son Berg. Under punkten 11 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att granskningsmannen vid statens biografbyrå filosofie doktorn Gustaf Ruben G:son Berg må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3,360 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Berg är född den 8 maj 1876 och således 64 år gammal;
att han sedan den 1 september 1918 innehaft befattning såsom gransk-
ningsman vid statens biografbyrå (ordinarie granskningsman);
samt att han i sådan egenskap sedan ingången av budgetåret 1927/28 åtn-
jutit ett arvode av 9,000 kronor för år jämte dyrtidstillägg.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Berg till belopp av 3,360 kronor för
år. Beträffande beräkningen av pensionsbeloppet har statskontoret anfört
följande:

De av Berg åtnjutna löneförmånerna motsvara närmast lön i 27 löneklas-
sen å G-ort i de före den 1 juli 1939 för civilförvaltningen gällande allmänna
löneplanerna, till vilka de i civila tjänstepensionsreglementet fastställda pen-
sionsunderlagen äro anknutna. Med utgångspunkt från lönen å A-ort i sam-
ma löneklass, 7,620 kronor, skulle — med en beräknad anställningstid av 22
hela år — pensionen för Berg kunna bestämmas till 3,360 kronor för år ($\frac{2}{3}$
 $\times 7,620 \times \frac{22}{30}$, minskat med 10 procent med hänsyn till att pensionsavgifter
icke erlagts).

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande fram-
ställning.

12:o.

Förre domänintendenten Per Bernhard Nilsson. Under punkten 12 av
förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre
domänintendenten Per Bernhard Nilsson må, räknat från och med den 1
januari 1941, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 2,448
kronor, att utgå av statens domäners fond.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Nilsson är född den 1 augusti 1874 och således 66 år gammal;
att han under åren 1923—1940 uppehållit befattning såsom domäninten-
dent, därav under år 1923 i Jönköpings län, under tiden 1 januari 1924—28
februari 1938 i Jönköpings och Kronobergs län samt under tiden därefter i
nu nämnda län jämte Kalmar och Gotlands län;
samt att Nilsson såsom domänintendent åtnjutit arvode, som sedan år 1924
utgått med 5,300 kronor för år jämte dyrtidstillägg enligt för befattningsha-
vare vid oregerade verk gällande grunder.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Nilsson med 2,448 kronor för år och
därvid beträffande beräkningen av pensionsbeloppet anfört, bland annat,
följande:

Statskontoret vill erinra, att riksdagen tidigare i ett flertal fall beviljat be-
fattningshavare av här ifrågavarande kategori pension av statsmedel. Sålun-

da har exempelvis 1932 års riksdag tillerkänt domänintendenterna B. R. Wolffram och C. A. N. F. Adlercreutz (prop. nr 67, p. 18 och 19; bankoutsk. utl. nr 30, p. 76 och 77; riksd. skr. nr 227, p. 67 och 68) och 1935 års riksdag tillerkänt domänintendenten N. Larsson (prop. nr 207, p. 26; bankoutsk. utl. nr 45, p. 65; riksd. skr. nr 256) pension med för envar 2,448 kronor för år. Då omständigheterna i nu förevarande fall synas statskontoret i huvudsak likartade med dem som legat till grund för nyssberörda riksdagsbeslut, anser sig statskontoret böra föreslå, att jämväl Nilsson beviljas statspension till belopp av 2,448 kronor.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Stockholm den 4 mars 1941.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Berling**, *Nordborg*, *Friggeråker**, *Nilsson* i Mölndal, *von Horn**, *Sundvik**, *Leander* och *Albertsson**;

från andra kammaren: herrar *Holmgren*, *Paulsen**, *K. A. Westman*, *Andersson* i Munkaljungby*, *Sundberg*, *Ericsson* i Kinna och *Hallberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.